

Gedragsprotocol

Jozefschool

September 2013

1 Waarom kiezen wij voor een protocol?

De missie/visie van de Jozefschool is het uitgangspunt om stil te staan bij een veilig schoolklimaat. Belangrijk hierin is natuurlijk onze katholieke identiteit waarin veiligheid, welbevinden, vrijheid, samenwerken en betrokkenheid belangrijke aspecten zijn.

Op de Jozefschool moeten leerlingen zich veilig en gewaardeerd voelen. Dit wordt bereikt door het geven van vertrouwen, ondersteuning, het creëren van een goede sfeer, het open stellen voor persoonlijke ideeën, het respecteren van elkaar, opvattingen en achtergrond, het leren omgaan met verschillen. De Jozefschool moet naast een leergemeenschap waar gewerkt wordt aan individuele talenten ook een leefgemeenschap zijn waarin een ieder zich veilig voelt.

Binnen de school doen zich veel situaties voor, waarin kinderen zich kwetsbaar opstellen binnen de leerling-groep. Dit kan in de klas zijn, maar ook bijvoorbeeld bij het spelen op het plein. Situaties die snel kunnen leiden tot gevoelens van ontevredenheid, jaloezie, je achtergesteld of zelfs genegeerd voelen. Dergelijke situaties kunnen pestgedrag tot gevolg hebben.

De pester zoekt een slachtoffer, zoekt nog wat meelopers en de basis voor een langdurige pestsituatie, met alle negatieve gevolgen is gelegd en kan worden opgestart.

Pestgedrag is een niet te ontkennen fenomeen, dat zich de laatste jaren steeds meer voor lijkt te doen bij zowel kinderen als bij volwassenen. Een verschijnsel dat zich op een brede schaal voordoet. Niet alleen binnen het gezin, de sportvereniging en in en rondom de school, maar ook binnen de werkomgeving.

Pestgedrag in en rondom onze school belemmert niet alleen de voortgang van het onderwijsleerproces doordat veel tijd aan de oplossing van dergelijk gedrag moet worden besteed, maar doet ook absoluut inbreuk op onze visie, dat wij een veilige school willen zijn waar leerlingen en leerkrachten elkaar respecteren.

Hoe kunnen kinderen die hun onzekerheid en frustraties door middel van pestgedrag uiten en tot een vast gedragspatroon maken, later als volwassenen op een respectvolle manier met andere mensen in de maatschappij omgaan?

Met behulp van dit protocol wil het team van de Jozefschool het pestgedrag binnen de school niet alleen aanpakken, maar ook pestgedrag zo veel mogelijk voorkomen. Daarom wordt het gedrag met al

zijn aspecten, de gevolgen en de erbij horende rollen van pester, meeloper en gepeste bespreekbaar gemaakt. Dit doen we aan de hand van het programma Vreedzame School.

Onze missie en visie

Missie

Op de Jozefschool werken we vanuit eigen verantwoordelijkheid samen aan een optimale ontwikkeling van talent.

Visie

1. Team, ouders en kinderen communiceren op een open, respectvolle en professionele wijze waarin aandacht voor elkaar, acceptatie van ieders eigenheid en humor centraal staan
2. Door een positieve houding van een leerkracht en een 'rijk' ingerichte, uitdagende leeromgeving (binnen en buiten) krijgt ieder kind de kans om zich zo veel mogelijk op eigen niveau te ontwikkelen.
3. Ons onderwijs is gericht op groei, inspiratie en ontwikkeling. Hierbij staat het kind centraal met zijn/haar talenten.
4. Er heerst een optimale (werk)sfeer, waarin talenten van leerlingen en leerkrachten tot ontwikkeling komen.
5. Kinderen leren planmatig te werken, zelfstandig te zijn en hierin hun verantwoordelijkheid te nemen (en zijn daardoor gemotiveerd).
6. De Jozefschool is een school waarin iedereen zich verantwoordelijk voelt, vanuit zijn /haar rol, samen te werken aan haalbare doelen.

De vreedzame school

Wij werken op de Jozefschool met het programma van De Vreedzame School. De Vreedzame School wil kinderen opvoeden tot verantwoordelijke en actieve leden van de gemeenschap. Daartoe beschouwen we de klas en de school als oefenplaats. Kinderen leren dat zij deel uitmaken van de gemeenschap die de klas en school vormt en leren daar een bijdrage aan te leveren. Ze leren oog en oor te hebben voor anderen, zich verantwoordelijk te voelen voor het algemeen belang: initiatiefrijk, zorgzaam en betrokken.

- Conflictoplossing als centraal thema

Uitgangspunt in De Vreedzame School is dat er nu eenmaal altijd conflicten (belangentegenstellingen of meningsverschillen) zullen zijn in een situatie waar mensen of kinderen bij elkaar zijn, en dat het zinvol is om iedereen te leren hoe je kunt voorkomen dat er conflicten ontstaan, en dat conflicten ontaarden in ruzie. En hoe je, als een conflict toch in ruzie is ontaard, kan werken aan een constructieve oplossing. Daarbij is de rol van de leerlingen cruciaal. Zij leren, naast de vaardigheden om conflicten constructief op te lossen, ook de verantwoordelijkheid te dragen om dat zelfstandig, zonder hulp van volwassenen, te doen. Voor hun eigen conflicten, maar ook voor conflicten van anderen. Alle leerlingen leren te bemiddelen (mediëren) bij de conflicten van klasgenoten.

- Een morele en sociale norm

Met het lesprogramma van De Vreedzame School leren kinderen kennis en vaardigheden. Maar kennis en vaardigheid is vaak nog niet voldoende om het gewenste gedrag voort te brengen. Een kind dat over een bepaalde vaardigheid beschikt, hoeft namelijk nog niet geneigd te zijn om deze vaardigheid altijd in te zetten. Dat is onder andere afhankelijk van de houding, de attitude, van de wil om het geleerde ook in praktijk te brengen. Attitudes worden sterk beïnvloed door de context, door de dominante sociale norm van de omgeving waar iemand deel van uitmaakt.

De Vreedzame School wil een cultuur realiseren waarin de sociale norm bepaald wordt door de hiervoor omschreven doelen: constructief omgaan met meningsverschillen en conflicten, actieve participatie, zorgzaam en prosociaal gedrag. Om zo middels die norm invloed uit te kunnen oefenen op de attitude-ontwikkeling, die zo bepalend is voor 'vreedzaam' gedrag.

- Sociale verbondenheid en gemeenschapszin

Uit onderzoek blijkt dat problemen bij jongeren veel minder voorkomen indien ze opgroeien in een omgeving waarin sprake is van sociale verbondenheid: een omgeving waarin zij zich welkom, gerespecteerd en niet gediscrimineerd voelen, waarin ze merken dat er positieve verwachtingen over hen bestaan en waarin ze ondervinden dat ze 'ertoe doen'. Kinderen hebben het nodig om nodig te zijn.

Natuurlijk zijn er in een omgeving waar kinderen in verkeren regels nodig, maar de sleutel voor een positief klimaat ligt meer in het samen creëren van een cultuur, dan in het bedenken van allerlei regels en codes waar kinderen zich aan dienen te houden. Kinderen moeten het gevoel hebben verantwoordelijk te zijn voor die cultuur, moeten de boodschap krijgen dat ze erbij horen, en dat ze nodig zijn.

Om zo'n verbindende omgeving te bewerkstelligen probeert De Vreedzame School de cultuur van de omgeving waar het kind in verkeert (klas, school, en met De Vreedzame Wijk ook kinderopvang, buurthuis, speeltuin, enz.) te beïnvloeden. We willen dat die omgeving als een leefgemeenschap wordt gezien, als een oefenplaats voor sociale competentie en actief burgerschap.

De vreedzame Jozefschool

Naast de vaste normen van De Vreedzame School leggen wij met het team van de Jozefschool accent op de volgende punten:

- Een veilige, vertrouwde omgeving
- Omgang met elkaar gebaseerd op respect voor ieders eigenheid
- Een structuur met duidelijke omgangsregels
- Het leren vertrouwen op jezelf en de ander
- De mogelijkheden om te groeien naar zelfstandigheid

De schoolleiding is er alert op dat in de groepen aan deze voorwaarden wordt voldaan, om vanuit deze basis verder te werken aan de ontplooiing van zowel de kinderen als de leerkrachten.

Op de volgende wijze wordt op de Jozefschool gewerkt aan een goed pedagogisch klimaat:

1. Aan het begin van het schooljaar worden er regels met de groep gemaakt. De kinderen maken deze samen met de groepsleerkracht a.d.h.v. het eerste blok van de lessen van De Vreedzame School. Gedurende het schooljaar komt de leerkracht hier regelmatig op terug en spreekt de leerlingen aan op de afgesproken regels.
2. Het onderlinge pesten en plagen wordt benoemd in alle groepen. Indien de leerkracht aanleiding daartoe ziet, besteedt hij of zij expliciet aandacht aan het pestgedrag in een groepsbesprek.

3. Er is altijd pleinwacht. Voor schooltijd en tijdens de pauze zijn er leerkrachten buiten die toezicht houden. Tijdens de pauze hebben de leerkrachten op het bovenbouwplein een schriftje bij zich waar eventuele afspraken met individuele leerlingen in genoteerd kunnen worden. Op deze manier wordt erop toegezien dat iedere leerling zich aan gemaakte afspraken houdt.
4. Ieder jaar worden kinderen in groep 7 en 8 opgeleid tot mediator. Deze leerlingen leren om aan de hand van een stappenplan leerlingen te helpen bij een conflict. Daarbij is het belangrijk dat zij zich kunnen inleven in anderen, goed kunnen luisteren naar beide partijen, onpartijdig kunnen kijken naar het conflict en samen met de leerlingen kunnen zoeken naar een win-win oplossing.
5. In ieder lokaal zijn afspraken te zien die horen bij de lessen van De Vreedzame School. Ook bij de entree van de bovenbouw hangt een prikbord waarop informatie van de lessen vreedzame school te bewonderen zijn.

Regels op het plein

Groep 1-2

- Kinderen blijven voor de streep bij de fietsenstalling. Tussen de fietsen wordt niet gespeeld.
- De karren rijden alleen op de grijze tegels.
- Touwen zijn om mee te springen
- Geen pakkertje, wel tikkertje
- Zand blijft in de zandbak
- Wisseltijd moeten de kinderen zelf inschatten. De leerkrachten moedigen de kinderen aan om de kinderen om de beurt te laten gaan.
- Niet botsen met de karren en fietsen
- Tijdens de ochtendpauze mogen niet alle karren buiten i.v.m. de drukte
- Er mogen drie kinderen tegelijk in de schuur om iets te pakken
- Wees voorzichtig met rekken en hekken.

Groep 3 t/m 8

- Iedere groep heeft 1 dag in de week voetbalbeurt. Alleen deze groep bevindt zich in de pauze op het voetbalveld.
- Er mag in de pauze 1 bal mee naar buiten voor het voetballen en 1 bal voor bij de tafeltennistafel.
- Iedere groep heeft zijn eigen buitenspeelbak. De leerlingen spelen met spullen uit de eigen bak.
- Als iemand iets doet wat je niet wilt zeg je: "Stop, hou op! Dat wil ik niet!"
- Op het plein wordt tijdens de pauze alleen met de spullen van school gespeeld. Zelf meegebrachte steppen, waveboards e.d. blijven binnen.
- De leerlingen gebruiken de buitenspeelspullen waarvoor ze bedoeld zijn.

Gedragregels voor de leerkracht

Naast regels voor de leerlingen is het ook belangrijk dat leerkrachten modelgedrag vertonen. Wij hebben hierover de volgende afspraken:

De leerkracht

- Verwelkomt de leerling elke ochtend persoonlijk in de klas
- Stimuleert tot samenwerking
- Geeft vaak opstokers
- Stimuleert leerlingen zelf ruzies en conflicten op te lossen
- Benoemt opstokers die leerlingen geven
- Brengt regelmatig gevoelens onder woorden
- Stimuleert leerlingen regelmatig om gevoelens onder woorden te brengen
- Vraagt regelmatig na een kringgesprek hoe het praten en luisteren verliep
- Parafraseert antwoorden en verhalen van leerlingen regelmatig
- Gebruikt de termen win-win en win-verlies bij oplossingen
- Gebruikt de metafoor van petjes om het gedrag van leerlingen in conflictsituaties te benoemen
- Gebruikt de term misverstand

Pesten

Wat verstaat de Jozefschool onder pesten?

Het verschijnsel pesten is een zondebokfenomeen, dat inhoudt dat leden van een groep een ander "mis-handelen".

Pesten kent duidelijk andere kenmerken dan plagen. Uit een plaagsituatie kan echter wel heel gemakkelijk een peestsituatie voortvloeien.

Een duidelijk overzicht van de kenmerken van plagen en pesten en de gevolgen van dit gedrag vormt een basis voor het signaleren van pestgedrag.

Pesten en **plagen**, waar zit het verschil?

PLAGEN

- Is onschuldig, en gebeurt onbezonnen en spontaan. Gaat soms gepaard met humor.
- Is van korte duur, of gebeurt slechts tijdelijk.
- Speelt zich af tussen 'gelijken' ('Twee honden vechten om hetzelfde been').
- Is meestal te verdragen, of zelfs leuk maar kan ook kwetsend of agressief

- zijn.
- Meestal één tegen één.
- Wie wie plaagt, ligt niet vast. De tegenpartijen wisselen keer op keer.

PESTEN

- Gebeurt berekenend (men weet meestal vooraf goed, wie, hoe en wanneer men gaat pesten). Men wil bewust iemand kwetsen of kleineren.
- Is duurzaam: het gebeurt herhaaldelijk, systematisch en langdurig (stopt niet vanzelf en na korte tijd).
- Ongelijke strijd. De gevoelens van onmacht van de gepeste staan tegenover de gevoelens van macht van de pester.
- De pester heeft geen positieve bedoelingen en wil pijn doen, vernielen of kwetsen.
- Meestal een groep (pester en meelopers) tegenover één geïsoleerd slachtoffer.
- Er bestaat een neiging tot een vaste structuur. De pesters zijn meestal steeds dezelfde personen, net zoals de slachtoffers (mogelijk wisselend door omstandigheden).

Signalen die wijzen op pestgedrag

Door het observeren van kinderen in de verschillende onderwijsleer- en spelsituaties kunnen pestsituaties in een vroeg stadium worden gesignaleerd en kan op gepaste wijze worden ingegrepen. Hierbij kan op de volgende signalen worden gelet:

Signalen bij een gepeste kind:

- Een kind heeft veel blauwe plekken of schrammen, gescheurde kleren, beschadigde spullen en eigendommen. Let zeker op, als het kind normaliter niet slordig is. Ook als het niet weet hoe de signalen veroorzaakt zijn of excuses zoekt, is er vaak meer aan de hand.
- Een kind maakt zich het liefst onzichtbaar. Zelfs zonder zichtbare aanleiding gedraagt het zich onderdanig. Het is vaak verdrietig of neerslachtig, of heeft onverwachte stemmingswisselingen met driftbuien.
- In sommige gevallen is het kind onhandelbaar, agressief of overspannen.
- Het kind staat dikwijls alleen op de speelplaats; er komen geen vriendjes thuis om te spelen en het wordt ook niet uitgenodigd (spelen, feestjes en logeerpartijen).
- Het kind zoekt veiligheid bij de leerkracht.
- Als er groepjes worden gekozen, wordt het kind als laatste gekozen, of het blijft over.
- De schoolresultaten worden opeens veel slechter.
- Het kind is vaak afwezig, letterlijk of figuurlijk. Het vlucht weg in de fantasie en zorgt

ervoor dat het zo niet mogelijk op tijd op school komt en is meteen na de bel weer weg. Het kind treuzelt.

- Op zondagavond is het bijzonder gestrest en zoekt redenen om niet naar school te moeten.
- Kinderen komen later thuis, gaan soms via een omweg naar huis.
- Het kind krijgt anonieme emails en andere berichten via social media.

Signalen bij een pester:

- Een kind heeft blauwe plekken of schrammen en besmeurde of gescheurde kleren van de slachtoffers, die zich hebben verdedigd.
- Zijn vriendjes zijn volgzaam meelopers, die wachten op instructies van de pester.
- Het kind vindt het moeilijk om samen te spelen of samen te werken, omdat hij altijd de baas wil zijn.
- Het kind verdraagt het slecht om afhankelijk te zijn van het toeval, van de bekwaamheid of onbekwaamheid van anderen.
- Het kind verdraagt geen kritiek en wordt boos als zijn positieve zelfbeeld ter discussie wordt gesteld, al is het maar een grapje.
- Zijn vriendjes zijn gelijkgezinden. Ze spreken vaak negatief en/of kleinerend over bepaalde kinderen. Wie niet bij de groep hoort, is een zwakkeling of zelfs een vijand. Ze kiezen agressieve idolen uit sport, muziek of film.
- De pester is regelmatig brutaal tegenover een zwakker gezinslid. Dit kan een ouder zijn.
- De pester kan zich moeilijk inleven in de gevoelens van anderen en heeft weinig of geen schuldgevoelens.
- Het kind kan moeilijk grenzen aanvaarden die door anderen worden opgelegd en verdraagt geen kritiek.
- Je krijgt de indruk, dat het kind een dubbelleven leidt: thuis of tegenover de leraar is het volgzaam en braaf, maar je hoort klachten over het kind in de onbewaakte momenten.

Plan van aanpak bij pesten en ongewenst gedrag

Plan van aanpak om het onveilige gevoel bij kinderen of pesten op te lossen

Stap 1

De leerlingen proberen er zelf uit te komen. Mogelijk met behulp van mediators. Mediators worden ingezet bij conflicten zonder fysiek geweld. Mocht er wel fysiek geweld in het spel zijn dan wordt er direct overgegaan naar stap 3.

Stap 2

Op het moment dat één van de leerlingen er niet uitkomt (in feite het onderspit delft en verliezer of zondebok wordt) heeft deze het recht en de plicht het probleem aan de meester of juf voor te leggen. Het kan ook zijn dat ouders bij de leerkracht komen melden dat hun kind slachtoffer is van pestgedrag. De leerkracht gaat dan in gesprek met deze leerling.

Stap 3

De groepsleerkracht brengt de partijen bij elkaar voor een verhelderingsgesprek en probeert samen met hen de ruzie of pesterijen op te lossen en (nieuwe) afspraken te maken.

Stap 4

Bij herhaaldelijk pestgedrag neemt de groepsleerkracht duidelijk stelling en houdt een corrigerend gesprek met de leerling die pest. Ook de directie wordt hierbij betrokken. Mocht het nodig zijn dan wordt er een contract met de directeur gemaakt waarin afspraken staan die het gedrag van de pester positief veranderen. Ouders worden hiervan op de hoogte gebracht.

Als blijkt dat een grote groep kinderen betrokken is bij het pestgedrag dan kan de leerkracht samen met de directeur de methode werken aan wat werkt (WAWW) inzetten. Werken Aan Wat Werkt (WAWW) is een methodiek om te komen tot een verbetering van de sfeer in een klas en om het gedrag van kinderen te verbeteren. De methodiek is gebaseerd op de concepten van oplossingsgericht werken. Bij deze aanpak ligt de focus op het uitvergroten van de dingen die wél goed gaan in een klas. De kinderen worden zich bewust van hetgeen zij doen op die momenten en ze worden gestimuleerd om er samen voor te zorgen dat die momenten vaker voorkomen. De WAWW-methode stimuleert de leerkracht om samen met het kind zichtbare, meetbare en positief gestelde doelen na te streven, samen ideeën te bedenken voor oplossingen, te zoeken naar kleine successen en daarop voort te bouwen. De ervaring leert dat op het moment dat kinderen zelf haalbare doelen stellen, zij gemotiveerder zijn.

Kinderen die regelmatig slachtoffer zijn van pestgedrag worden in eerste instantie begeleid door de leerkracht om zich weerbaarder op te stellen. Ouders worden hierbij betrokken en de gesprekken worden genoteerd in Parnassys.

- Binnen onze school is er de mogelijkheid om sociale vaardigheidstraining te volgen. De leerkracht meldt een kind hiervoor aan na overleg met ouders. Eens per jaar wordt er een groep opgestart door twee leerkrachten van onze school. Dit is een kleine groep. Er kunnen ook SOVA-trainingen bij externe organisaties gevolgd worden.
- Wanneer de leerkracht meer handvatten nodig heeft kan hij/zij de leerling in het zorgteam van de school inbrengen. Ouders worden hiervan op de hoogte gebracht.
- Ouders en de school kunnen ook externe organisaties om advies vragen.
- Ook de WAWW-methode kan voor een slachtoffer van pesten een goede manier zijn om zich beter te voelen in de groep. Door middel van een supportgroep wordt de leerling ondersteund en aangemoedigd.

Grensoverschrijdend gedrag

Als leerlingen van de groepen 4 t/m 8 grove overtredingen begaan t.a.v. de regels en de veiligheid binnen de school, handelt de school als volgt:

- De leerkracht meldt het incident bij de directeur. In overleg stellen zij vast of dit incident aanleiding is voor het geven van de "gele kaart".
- Wanneer hiertoe wordt besloten, voert de directeur een gesprek met het betrokken kind en de ouders.
- Tijdens dit gesprek wordt de "gele kaart" uitgedeeld aan het kind. Net als bij voetbal is dit een ernstige waarschuwing en wordt bij herhaling, binnen dit schooljaar, de rode kaart uitgedeeld.
- Wanneer er binnen deze periode weer sprake is van een ernstige overtreding, kent de directeur de "rode kaart" aan het kind toe en volgt er een dag schorsing. Dit besluit wordt mondeling en schriftelijk aan de ouders van het betrokken kind meegedeeld.

Mochten deze maatregelen bij een kind niet afdoende zijn om het gedrag te corrigeren dan wordt er deskundige externe hulp ingeschakeld via het zorgteam van de school.

Pestgedrag buiten de schooltijden

Het kan zijn dat er buiten de schooltijden pestgedrag voorkomt. In principe is de school niet de organisatie waar deze problemen opgelost moeten worden. De begeleiders bij bijv. verenigingen zijn daar op dat moment verantwoordelijk voor. Het kan zijn dat de onderlinge pesterijen op school door gaan. Uiteraard gaan wij dan met dit gedrag aan de slag en gaat het stappenplan in werking.

Tot slot

Het team van de Jozefschool hoopt dat wij met dit protocol het pesten en het gevoel van onveiligheid zoveel mogelijk beperken. Helaas zullen wij het nooit helemaal kunnen uitbannen. Dit protocol zal hopelijk wel een goede aanzet zijn tot ... Hiervoor hebben we de hulp van iedereen nodig.